

רבי הלל ליכטנשטיין מקולומיי (בעל "משכיל אל דל")

נפטר: י' באייר ה' תרנ"א

תלמידו המובהק של החתם סופר מפרשבורג. מגדולי הדור ומצדיקיו, חריף ובקי, דרשן ומוכיח.

דבוק בתורת השם עד כדי מסירות נפש. בנעוריו חלה במחלה מסוכנת והרופאים אסרו עליו את הלימוד, אולם הוא לא שעה לאיסורם והמשיך לעסוק בתורה בהתמדה. כשנודע הדבר לרבו החתם סופר ציווה עליו להשמע לעצת הרופאים כיון שלפי דעתם הוא מסכן את נפשו. השיב לו רבי הלל: אם באמת מצבי מסוכן הרי עת לעשות ואם לא עכשיו אימתי?...

כשיצא שמו כגדול בתורה נתקבל כאב"ד בעיר מארטיין שבהונגריה, ממנה הלך לשמש ברבנות בערים קלונבורג, סוקס וקולומיי. היה מקובל מאוד על אנשי קהילתו ומחוצה לה. בדרשותיו המלאות תורה ויראת שמים, אותם העלה בספרו "משכיל אל דל", קנה לו שם טוב בעולם הרבני.

מאס בלימודים חילוניים, וזעק מרה על הכנסת תרבות זרה לבתי החינוך, ביחוד יצא בקול חוצב להבות אש נגד לימודים אלה בארץ ישראל בזה"ל:

ואם על שבר בת עמי השברתי, כי מאסו בתורת ה' בכמה מחוזות בארץ הטמאה בגולה, קדדתי וגם רעדה החזיקתני מדוע גם בירושלים עיר הקודש הכעיסוני בהבלי נכר להתארח ולהתחבר עם אפיקורסים להחליש ולעקור התורה ולבטל כוח של תינוקות של בית רבן, וללמוד חכמות חיצוניות ולשונות העם, הגם לכבוש את המלכה עמי בבית? את דבריו הוא מסיים: והגם ששערי התירוצים לא ננעלו ויש לכל אחד להצטדק ולומר נקי אני מזה, אני אומר לכם: בכל דבר המסור אל הלב נאמר בו ויראת מאלוקיך וכו', ועשו מה שבכוחכם ומה שביכולתכם לבער את האלהים אחרים האלו מקרבכם. כן לחם נגד השפלת כבוד הרבנים ונגד הטמיעה וההתבוללות.

מספריו נדפסו, "משכיל אל דל" ארבעה חלקים, "עת לעשות", "מוקירי דרדקי", ו"ש"ת" "בית הלל".

על מצבתו כתוב:

לפרט כי בטוב סחרו לא יכבה נרו, אדמו"ר הרב ר' הלל בעהמח"ס עת לעשות, בהרב מוהר"ר ברוך בענדיט זלה"ה, מילידי עיר וועטש. שימש בכתר הרבנות פה עירנו כ"ד שנים. נפטר י' אייר כ"ה לספירה תרנ"ה תנצב"ה. חתנו היה הגאון הנודע, איש ירושלים, רבי עקיבא יוסף שלזינגר, בעל "לב עברי".

רבי זאב וואלף לנדוי מסטריקוב

נולד: ה' תקס"ה, נפטר: י"א באלול ה' תרנ"א. אדמו"ר ואיש מופת. בנו של רבי אברהם מצ'כנוב.

נולד בעיר פלוצק, למד תורה אצל אביו, התבלט בכשרונותיו והצטיין בחכמה ובפיקחות.

אחרי חתונתו התישב בעיר סטריקוב והשתלם בתורה ודעת. נסע לקוצק והתחבב מאד על האדמו"ר שראהו כחכם בדורו, ואף בענינים שונים דרש ממנו עצה. גם תלמידיו המפורסמים של האדמו"ר מקוצק נהגו בו כבוד, ובפרט הרב הקדוש רבי יחיאל מאיר מגוסטינין שאהבה עזה שררה ביניהם.

אחרי פטירתו של הרבי מקוצק, נסע לבעל החידושי ר"מ ואחריו נסע כחסיד לאביו מצ'כנוב. אחרי פטירת אביו ישב בראש ונהג באדמו"ריות. הוא היה מפורסם לגדול בתורת הנגלה, והשאיר הרבה חידושי תורה בכתב יד ומהם נדפסו ספרו "זר זהב" — "כתר תורה", ובסופו קונטרס אמרות טהורות, דברים שנלקטו על ידי בנו רבי מרדכי.

האדמו"ר בעל "אבני נזר" מסוכאצ'וב כותב כעין הסכמה: נדרש נדרשתי מאת כבוד מעלתו להסכים על ספרו של מר אביו הצדיק וכו' זלה"ה ושלח לי הספר, עיינתי בו והתענגה נפשי. וכל הדברים במועצות ודעת להבין דברי חכמים וחידותם ומושכים את הלב לאהבת ה' ויראתו.

המגיד מקו'ניץ, וחתנו של רבי ירחמיאל בנו של היהודי מפשיסחה.

מגדולי האדמו"רים בפולין וממנהיגי החסידות, ממשיך במסורת החסידות של בית קו'ניץ, חונך על ברכי אביו הגדול וקיבל ממנו את כל תורתו. חסידים גדולי תורה ובעלי מוח התרכזו סביבו.

דברי תורתו נדפסו בספרים אמרי אלימלך ודבר אלימלך. הוא הלך בשיטת זקנו המגיד מקו'ניץ, כי הסבל והגלות המרה המתקבלים על ידינו באהבה, הם מפני שאין כל ספק בדבר כי ה' אתנו וחושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח על כן האריך עלינו את הקץ לבל יפול ויאבד ח"ו שום אחד מישראל.

את חסידיו הזהיר מפני הגאווה, פעם אחת בישבו על יד שולחנו הטהור, נדחק חסיד אחד ופסע על ראשי חבריו כדי לחטוף שיריים, נזף בו רבי אלימלך ואמר: אדם מישראל ספר תורה הוא, וכי אינך יודע שאין פוסעים על ספר תורה? הצטדק החוטף ואמר: אם כן גם אני נחשב לספר תורה...

השיבו רבי אלימלך: נכון, אולם אדם צריך לראות את חברו כספר תורה ולא את עצמו... דבר זה למד מפי אביו הגדול "השרף" ממגלניצא. פעם אחת בא אל "השרף" אחד מחסידיו וביקש ממנו שייעץ לו איך להנצל מהגאווה.

השיבו "השרף" אינני יודע, שכן דבר שלא ידוע לי אינני יכול ליעץ, וענין הגאווה לא ידוע לי כלל. תמה אני איך זה אדם בכלל יכול להתגאות.

על גדולי תלמידיו נמנה הגאון הקדוש הנודע, רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה עליו אמר, כי זכות גדולה תיחשב לו כשלאחר פטירתו ייקרא על ידי תלמידו הנ"ל בשם רבי.

הניח בנים וחתנים צדיקים מפורסמים, רבי חיים מאיר יחיאל, חתנו של רבי יצחק מבוהוש, נפטר בדמי ימיו, אבי האדמו"ר רבי ישראל שפירא מגורדז'יסק שמילא את מקום זקנו רבי אלימלך.

רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמו"ר מפיאסצנה, נספה בעת השואה, והעסקן

טובא מגרר גרירי ואין צריך שום הסכמה, והספר מעיד על עצמו, בשגם שכבוד אביו הצדיק וכו' זללה"ה נודע על פני תבל בחכמתו ותורתו וחסידותו.

היה מפורסם כסופר מהיר. מחונן בכשרון פיוטי, חורז ומליץ וכותב בלשון הקודש בטוב טעם ודעת.

בקנאתו ללשון העברית הוא כותב בחרוזים לאחד מידידיו: בבית יהודה ראה זה דבר חדש, קרוא ידידים בלשון לועז / לא קודש למדת יידו — כי לע"ז יוני לכל כשר / אולם כתוב בלעז פולני, איננו ישר.

ידעתי כי חסת לשלם עשרים גרה / כעת — שלם ישלם המבעיר את הבערה / כי תבער כמעט אפו.

במכתב שני לאחיו האדמו"ר רבי בריש מביאלה המזמינו לחתונת בנו הוא משיב:

שמע נא אחי ידידי, אם חוט הברזל, ערוך במעשה חושב, יוליך את הקול בטח בי כי חבל האחות אשר בין אחים כמונו יפליא לעשות אלף פעמים ככה.

בעת החל השיר בתודה וקול זמרה, שמוע אשמע ואשמח עמכם אשפוך רוחי על זרעך וברכתי על צאצאך, כי מטה אהרן ובת גילה כתמר יפרח, בדור ישרים יבורך, ונחל עדנים ישקם ממגד שמים ממעל, ועד זקנה ושיבה בעושר ואושר האמיתי, ועיניכם תחזינה ותשמחו.

רבי וולף האריך ימים ונפטר בשיבה טובה, והוא בן שמונים וארבע שנה.

הניח בנים חסידים מפורסמים, רבי מרדכי, אדמו"ר מצ'כנוב, האדמו"ר רבי מנחם מנדל מגומבין, רבי יחיאל מיכל מפרושניץ, רבי משה חיים מגוסטיניץ, רבי רפאל המפורסם כחובב ציון שעלה ארצה ונפטר בירושלים, וחתנו רבי מרדכי קלפיש מוורשה.

רבי אלימלך שפירא מגורדז'יסק

נפטר: א' ניסן ה'תרנ"ב

מגדולי האדמו"רים, בנו של האדמו"ר רבי חיים מאיר יחיאל ממגלניצא, בנו של הגאון הקדוש רבי אבי עזרא זליג מגרניץ, חתנו של